

# Zakaj moramo delati za enotno organizacijo vsega drž. uradništva?

Spomenica UJU, poštne organizacije in sekcije finančne kontrole, iznešena na občnem zboru Zveze drž. nameščenec v Sloveniji dne 25. septembra 1927.

Opredeleitev stališča napram javnosti.

Odbor Zveze, ki bo sestavljen na teh principih in na zavesti poedinah skupin, da so le del velike enotne stroke, bo resnični predstavnik vseh državnih uslužbenec in nosilec ideje vzajemnosti vsega državnega uslužbenstva na trdni bazi najtesnejše in najširše solidarnosti.

Zavedati se mora velike vloge in naloge, ki jo ima do javnega življenja sploh, ker stojimo pred velikimi cilji ozdravljenja naših javnih razmer, pri katerih pripada organizaciji državnih uslužbenec velika in važna naloga.

Zavedati se moramo, da nas vodi k ozdravljenju današnjih razmer edino pravo stališče moderne demokracije, ki bo poleg političnega parlamentarizma upoštevala tudi mišljenje strokovnih korporacij in organizacij in da nas vsaka druga pot vodi v nadaljnjo neizbežno pogubo.

Iz tega vidika se dobro zavedamo, da se zdrave organizacije vseh strok državnega uslužbenstva pravi blagoslov za narod in državo, zato jih mora vsa poštena javnost naravnost pozdravljati in podpirati. Iz te naravnosti zavesti in potrebe hočemo pospešiti utrditev strokovnih organizacij državnega uslužbenstva, ne samo v svrhu materialne borbe, ampak tudi v svrhu povzdiže poedinah strok državne uprave in strokovnega dela v prid celokupni družbi.

Ta idejni temelj daje vsem strokovnim organizacijam visoko vrednost za javno življenje, narod in državo, tako da jim ravno zaradi tega idejnega temelja nihče ne more oporekati nacionalnega in državnega pomena. Edino nestransko stanovsko strokovno organizacijo so sposobne s svojo privatno iniciativo in notranjo silo izboljšati tudi vso korupcijo in partizanstvo iz posameznih strok državne uprave in ozdraviti današnje razmere tega zla.

K skupnosti in v enotno fronto nas pa silijo tudi druge okolščine. Ne smemo namreč prezreti in si prikrivati specialno v naši agrarni državi seljaškega pokreta, ki se danes pojavlja še v tej ali oni obliki in ki mu ne odrekamo upravičenosti in tudi ne bodočnosti. Ne moremo pa prezreti ravno njegove nenaklonjenosti do uradnih vprišanj in moramo s tem dejstvom računati. Zato smatramo za nujno potrebno enotno organizacijo vsega državnega uslužbenstva v državi, in sicer ne zato, da bi se spustila v borbo s seljaškim pokretom, ker je to nepotrebno, marveč zato, da mu bo tvorila le protitež glede upravičenih zahtev uradniškega vprišanja ter s svojim delom dokazala, da so naša stremeljenja in naše delo v tesnem skladu z interesi naroda in vseh njegovih slojev. Zato hočemo delovati tudi proti vsem silam, ki odtegujejo danes državnega uslužbenca od te smeri in z vso silo delovati za njega osamosvojitve glede pravic v javnem življenju.

Strokovno in stanovsko organiziranje vseh strok državnega uslužbenstva je torej nujna potreba glede na perspektive in naloge, ki nas čakajo v bodočnosti; ravno tako je pa nujno potrebna enotna organizacija vseh strok državnega uslužbenstva v državi v svrhu obrambe pravnih in materialno eksistenčnih zahtev državnega uslužbenstva ter drugih ciljev, ki jih imamo in ki nas nujno silijo k vzajemnemu delu.

Istotako smatramo za nujno potrebno, da pripravimo na teh osnovah konsolidirane organizacije tla za kooperacijo državnega uslužbenstva s privatnimi javnimi nameščenici ter s sloji istega socialnega razreda v svrhu obrambe skupnih socialnih interesov.

Opredeleitev stališča do Glavnega Saveza.

Pozivamo Glavni Savez državnih nameščenec kraljevine SHS v Beogradu, da

V Ljubljani, dne 25. septembra 1927.

Za Udruženje jugoslovenskih učiteljev — Poverjeništvo Ljubljana:

A. Skulj s. r., t. č. predsednik. Kobal s. r., t. č. tajnik.

Za Oblastno organizacijo poštne, telegrafskih in telefonskih uslužbenec v Ljubljani:

Jos. Čampa s. r., t. č. predsednik. J. Ferluga s. r., t. č. tajnik.

Za Sekcijo Saveza finančne kontrole v Ljubljani:

D. Ozimič s. r., t. č. predsednik. Marinko s. r., t. č. tajnik.

## LISTEK.

### Ob desetletnici Krekove smrti.

8. oktobra 1917. je v Šent Janžu na Dolenjskem nenadno preminil dr. Janez Evangelist Krek. Mrtvega so ga našli na zemlji, vznak je ležal in strmel v nebo, kakor bi iskal v njem, kaj skriva prihodnost.

Janez Evangelist Krek je padel kot bojevnik. Vse njegovo življenje je bila borba, vse njegove velike sile so bile posvečene dvigu slovenskega kmeta, tlačnega skozi tisočletja do zadnjih dni.

Ko ni nihče imel smisla za jedro slovenskega rodu, ko ni bilo nikogar, ki bi dal slovenskemu malemu človeku roko v pomoč, tedaj je prišel novi mož iz Porenja in je stopil med naše delovno ljudstvo. S svo-

jevrsto in sistematično nadaljuje na okrepitvi centralne organizacije državnih nameščenec na osnovi zaključkov in statustov, sprejetih na kongresu v Zagrebu meseca decembra 1926. Vodstvo Glavnega Saveza naj polaga osobito pažnjo na to, da se vse določbe Saveznih statustov striktno izvajajo in pod nobenim pogojem ne kršijo ali obidejo.

Glavni Savez mora biti kulminacija vseh moralnih sil državnih nameščenec v naši državi, odkoder mora izhajati neusahljiva iniciativa vsemu organizacijskemu pokretu. Ta pokret pa mora obvladati glavne elemente, ki dajejo življensko zmožnost, upravičenost in sposobnost vsakemu javnemu udejstvovanju, zlasti v demokratični in parlamentarni državi.

Kot take elemente smatramo: 1. Stanovsko-strokovno borbo, ki naj združuje na temelju stanovsko-razredne ideologije, zavesti in solidarnosti vse državne nameščenice v enotno in sistematično urejenih ter upravljenih organizacijskih edinicah, a pri tem naj izloča iz svojega in državno-upravnega telesa vse, kar je gnilo, sebično, nemoralno, koruptno in brez čuta za kolektivnost.

2. Socialno-ekonomsko borbo, ki naj izvede gospodarsko osamosvojitve državnih nameščenec potom lastnih socialno-ekonomskih ustanov, zadržug itd., ki jih je istotako treba postaviti na enotni sistem, združiti vso njihovo moč in jo zavestno ter smotreno podrediti svrham skupne organizacije.

3. Politično udejstvovanje, ki naj izvede emancipacijo državnih nameščenec v tej smeri, da jih kot stan, ki ima služiti edino narodu in državi imajoč pred očmi samo objektivnost zakonov, osvobodijo in dvigne nad vse zablode dnevnih politično-strankarskih trenj in strasti. Disciplinirano organizirani državni nameščenici naj naslovi svoje intelektualne, moralne in materialne sile tudi v političnem pogledu na ideologijo svoje stanovsko-strokovne organizacije, da bo mogla uveljaviti svoje sile tudi na političnih in parlamentarnih tleh, ki so v parlamentarnih državah edino torišče, kjer morejo posamezni sloji naroda uspešno uveljavljati svoje moči in zahteve.

Opredeleitev stališča napram Zvezi državnih uslužbenec v Sloveniji.

Zvezi državnih nameščenec za Slovenijo je uspelo dvigniti v tem kratkem času od njenega zadnjega občnega zbora število svojega članstva na tako dostojno število, da si izdela danes lahko že tudi delovni program v gornjih pravic, ker ima za tako delo že primerno armado za seboj.

Za nujno potrebno pa smatramo, da izvede tudi ostali delovni program, ki si ga je zahtevalo že za prošlo poslovno dobo, to je, da s svojim vplivom izvede predvsem zedinjenje različnih majhnih in razčlenjenih organizacij istih ali sorodnih strok v večje celote (kakor smo to naznačili z grupacijo organizacij in društev v I. točki te spomenice); da takoj osnuje in organizira svojo stalno pisarno; da izvede reorganizacijo organizacijskega tiska ter stavi v svoj delovni program tudi pospeševanje socialno-gospodarskih ustanov pri poedinah strokah, oziroma jih osnuje sama za one stroke in društva, ki takih ustanov še nimajo.

Tru spomenico, ki naj bi bila osnova za delovanje bodočega odbora Zveze, katerega bodo v tem pravcu podpirale podpisane in v to svrhu koalirane organizacije tudi z detajliranimi predlogi in z vsemi svojimi močmi, stavljam današnjemu občnemu zboru v osvojitev, ker smo uverjeni, da služi naša Zveza le na osnovi teh smeri, nč koristim svojega celokupnega članstva ter narodnega državnega in javnega življenja sploh.

jim velikim srcem in s svojimi sijajnimi zmožnostmi se je vrgel v boj, da se dvignejo k luči tisti, ki smo jih prej komaj poznali. Ko je bil spisal svoje »Črne buke kmečkega stanu«, ni še nihče slutil prihoda novega časa. Res so že tedaj zasovražili apostola, a da prinaša novo dobo, niso čutili. Slovenski kmet se je zdrnil in je stopil naprej in vsi njegovi nasprotniki mu niso mogli ustaviti koraka. Bil je Evangelist, ki ga je vodil, ki ga je priključil v našo zgodovino. In večer našega malega kmeta je stopal slovenski delavec, dotle nepoznan in brez imena. Dvignilo se je združništvo na Slovenskem, pričeno se je novo gospodarstvo, čigar namen je bil odstraniti in vsaj zmanjšati izkoriščanje.

Nov dih je zavel po naši zemlji, prvič po dolgih vekih je spet oživila misel osamosvojenja. Iz gospodarskega dviga je rastle novo življenje, prihajal je preporod. Naraščala sta samozavest in ponos, sloven-

## Učiteljski pravnik.

—Š Všetnje službenih let pomožnim učiteljem za napredovanje in pokojnino. Ministrstvo prosvete kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca Odeljenje za Osnovno Nastavo. O. N. br. 39.849, 23/6. 1927 go. Beograd. Na pitanje ovog Ministarstva kako se ima računati vreme službe onim učiteljskim licima, koja so počela služiti s nepotpunom kvalifikacijom, Ministarstvo Pravde svojim aktom od 17. juna 1927, br. 18.743 priobćilo je, da je centralna komisija za izvrševanje zakona o činovnicama po ovom predmetu dala objašnjenje: Lice, koje je zbog nedostatka propisne kvalifikacije bilo predhodno pomoćni učitelj 3. kategorije, pa docnije ispuni uslove za stalnog učitelja 2. kategorije, ima da se iz 3. u 2. kat. prevede po odredbama čl. 64. in 65. zakona o činovnicama, a kad se to učini, onda mu se naknadno ima da računa sva dotodanja državna aktivna služba, bez obzira na njen karakter kako za osnovnu tako i za položajnu platu.

—Š Izpremembe v uredbi o krajnjih in oblastnih šolskih odborih. Do končne revizije uredbe o krajnjih in oblastnih šolskih odborih se ta spremeni v toliko, da se glasi: čl. 3. zadnja al. Če je več oseb, ki prihajajo po svojem položaju v poštve za ta krajevni šolski odbor, potem vstopi vanj moški najstarejši po činu. Čl. 7. b se glasi: V začetku meseca maja vsakega leta vrši vpis sposobnih šolskih obvezancev na podlagi zdravniškega pregleda in po spisku živih otrok, ki jih vodijo verske oblasti in se briga, da se v šolo vpišejo vsi otroci obeh spolov, ki so po obstoječih zakonih obvezani obiskovati šolo. Čl. 7. g se glasi: Vsako leto se sestavlja proračun za vzdrževanje šole v bodočem šolskem letu, ki se ga pošlje oblastnemu šolskemu odboru do konca oktobra v odobritev. (O. N. br. 2838 od 12. maja 1927).

—Š Okrožni zdravnik kot član krajnega šolskega odbora. Na vprašanje, ali more biti distriktni (okrožni) zdravnik član krajnega šolskega odbora v smislu čl. 3. tč. c. uredbe o krajnjih in oblastnih šolskih odborih od dne 2. maja 1927, O. N. br. 20.038, je izdal minister prosvete naslednje tolmachenje: Ker Slovenija razen v mestih ne pozna ustanove občinskih zdravnikov, marveč le distriktne (okrožne) zdravnike, ki opravljajo zdravniško službo v več občinah, vključno v občini, v kateri imajo svoj sedež, se more tak distriktni zdravnik smatrati tudi za občinskega zdravnika občine, kjer ima sedež. Iz tega razloga je distriktni (okrožni) zdravnik v smislu čl. 3. tč. c. cit. uredbe član krajnega šolskega odbora v občini, v kateri ima sedež, ne pa tudi v krajevnih šolskih odborih občin, za katere tudi vrši zdravniško službo. Ob končni reviziji uredbe se bo to v njej tudi posebej poudarilo. Samo po sebi je umevno, da je član dotičnega krajnega šolskega odbora občinski zdravnik (mestni fizik), ki je nastavljen od občine, ne more pa biti njegov član sreski zdravnik, ki mu je po njegovem zvanju skrb za šolsko zdravstvo v vsem srezu.

—Š Ostavka na državno službo. Po čl. 131. uradniškega zakona prestane služba po službeni volji (čl. 134.), če poda pismeno ostavko na državno službo, ali če zaprosi za upokojitve (čl. 141.). Glasom čl. 135. uradniškega zakona izda odločbo o prestopu službe kralj odnosno pristojni minister. Po prestopu službe ne sme uslužbenec sam zapustiti službe, nego mora biti pristojno razrešen. (Kar se zamore zgoditi šele po odobritvi ostavke). Na to določilo čl. 135. odst. 4. ponovno opozarjamo tovarišice) v izogib posledicam iz čl. 133/7 v zvezi s čl. 4. odst. 4. uradniškega zakona.

—Š Službena doba. Učiteljem (icam) novincem se šteje v službeno dobo čas od dneva, s katerim jim je nakazana plača po čl. 106. uradniškega zakona, t. j. od dneva sprejema v državno službo, odnosno od nastopa službe (če se to izvrši po 15 dneh od dneva sprejema). To je upoštevati pri izstavitvi uverjenja o službeni dobi.

## Splošne vesti.

ZA DELOVNO SOLO.

Ped. krožek v Mariboru in odsek pov. UJU za reformo osnovne šole naznanjata, da se prireditev »Za delovno šolo« z zborovanji učiteljskih društev za mesto Maribor in za okolico ne more radi nastalih zaprek vršiti dne 8., 9. in 10. oktobra, ampak da se prelaga na soboto, nedelo, in ponedeljek tednih dni pozneje, to je na dan 15., 16. in 17. oktobra z istim vzporedom in v istih prostorih. Odbor.

## PAR BESEDI O NAMEŠČANJH IN PREMEŠČANJH!

V zadnjem času opažamo, da se vedno manj mest razpisuje v stalno nameščanje.

Ako je to samo prehodno, bi se dalo morda še kako zagovarjati in opravičiti z obilico dela in z nujnostjo nameščanja. Če se pa to godi namenoma od zgoraj, da postane naša stalnost še bolj nestalna, kakor je že sedaj, potem pa moramo odločno ugovarjati. Zakaj na po razpisu pridobljenem mestu se počuti učitelj vse drugače in bolj sigurnega, kakor pa sicer. Tudi moramo odločno zahtevati razpise vseh mest radi tega, da je vsemu učiteljsstvu dana možnost potegovati se za mesta. Na ta način se uprava izogne tudi očitkom, da postopa pristransko.

Mnogo premestitev se izvrši na lastno prošnjo po § 71. Vemo, da je prosvetna uprava — kateri moramo priznati, da je odločno proti uporabljanju tega zloglasnega § na tak način, kakor se je prakticiralo še pred kratkim — vsled razmer prisiljena k takemu postopanju. Saj ni kreditov za selitev, potrebe so pa marsikje nujne in velike in mnogim tovarišem in tovarišicam je bilo res ustrezno tudi s tako premestitvijo. Kljub temu pa moramo vztrajati na svojem principijelnem stališču, da se take premestitve ne vrše, ker je z njimi na široko odprta pot pristranosti in partizanstvu. Ob enem pa se s takimi premestitvami učiteljsstvu krha po zakonu zajamčena pravica do povrnitve selitvenih stroškov.

To velja prav tako za ljubljansko, kakor za mariborsko oblast.

Sploh je s personalijami velik križ, bodisi pri oblasti, kakor tudi v organizaciji. Vsem ljudem se ne more ustreči, vse šole — tudi hribovske — pa morajo imeti svoje učiteljsvo.

V povojni dobi pa so se po krivdi razmer zajedle personalije globoko v telo organizacije, dasi organizacije — vsaj v ozemlju sedanje mariborske oblasti — niso imele nikdar posla s personalijami.

To je nezdav povojni pojav, katerega moramo čimprej odpraviti. Krive so ga oblasti same, krivdo na njem pa nosi tudi učiteljsvo.

Kadar bodo oblasti postopale pri podeljevanju mest strogo stvarno in objektivno in bode učiteljsvo to tudi samo uvidelo, bode izginil ta madež sam od sebi.

Priznati si moramo, da smo tudi v tem oziru na poti ozdravljenja. Če pa kdo misli, da je organizacija za to tu, da mu preskrbi ugodno mesto, je boljše za organizacijo, da jo kratkoma zapusti. —ski.

## PO RAZSIRJENJU ŠOL IN IMENOVANJH V MARIBORSKI OBLASTI.

Začetek šolskega leta je srečno za nami. Upravičeno so se oddahnili višji funkcionarji (nižji — žal — itak nimajo nobene besede) naše prosvetne uprave, učiteljsvo in tudi starši.

Zalostne izkušnje zadnjih let so pokazale, da je ravno začetkom šolskega leta vladal po naših šolah največji nered ne samo dneve in tedne, ampak celo mesece. Cela kopica učiteljsva je bilo navadno na razpoloženju, razredni pa — prazni. Imenovanja novincev so se vršila koncem oktobra, novembra in še celo decembra. Šele takole okrog Božiča smo imeli kolikor toliko ustajeno učiteljsvo, da se je zamoglo res delati brez večjih ovir in zaprek.

Letos pa vsaj tega nereda ni. Učiteljsvo ni na razpoloženju, vsi abiturijenti in abiturientinje imajo že svoja mesta, celo tisti, ki so imeli poizkušnje. Torej moremo letos v tem oziru zaznamovati lep napredek. To je treba tem bolj poudariti, ker so se upravni posli pri nas ravno letos silno pomnožili vsled redukcije razredov in učiteljsva v ljubljanski oblasti ter vsled otvoritve novih razredov in novih nameščenj v naši oblasti. In kdor ima kolikaj upogleda v sedanjí okosni in silno birokratični upravni sistem, mora priznati, da je vse to provzročilo zelo mnogo kompliciranega dela. Vse to delo pa se je le izvršilo kljub resnim oviram že kolikor toliko pred in v začetku šolskega leta in tudi splošno zadovoljivo. Da so se pri tako velikem številu razširitve šol, premeščanj ter novih nameščenj zgodile tu pa tam napake (n. pr. imenovanja in pozivi za nastop službe v političnih listih) in se ni moglo vsakemu v vsem ustreči, je menda jasno in razumljivo za misleče ljudi.

Redukcije razredov in učiteljsva so napravile v ljubljanski oblasti mnogo nevolje, pri nas pa veliko dela, a malo veselja in zadovoljstva. Krivi so jih bili tisti, kateri so jim dali povod za otvoritvili novih razredov in z nastavitvijo učnih oseb tam, kjer ni bilo zadosti stvarne potrebe. Zakaj vsa ko nestvarno postopanje se prej ali slej mašuje. Tako je bilo, je in bode povsod.

borbo, da reši vse, da reši ali propade sam. Sredi svetovne vojne je sklical svoje vrste na novo pot, saj je videl, da je preteklo preveč krvi. Izkrjaveli smo bili takrat, preveč grobov je vpilo v nebo. Tedaj je bila ura in Krek jo je čul. Strnil je vrste tlačnih njih daleč preko slovenskih mej na naš jug in je klical k uporu. Kakor je bil že davno prej pripravil čas, ki je imel priti, takoj je zdaj zaklical, da se odločuje naša usoda. Bolan in slab je še zadnjič vstal ter nam je pokazal rešitev. Mejniki je postavil v zgodovino jugoslovenstva. In ko je v onih dneh pisal svojo oporoko, je tudi že zmagoval.

Zmagoval je, a zmage ni več doživel. Veliki bojevnik je padel, predno je videl uresničenje svojih ciljev. Strmeč v nebo je morda v svoji zadnji uri razkril skrivnost, ki je danes resnica.

ska kultura je dobila široka tla, vsečez so poganjale nove korenike. Krek je sejal široko, seme je padalo na rodovitno polje in tisti, ki so se trudili, da bi ga zatri, so se trudili zaman. Krek je bil prvi, ki je po dolgem presledku šel spet kot razumnik med slovensko ljudstvo in je vodil k njemu nazaj naš mladi razumniški naraščaj. Sadovi tega dejanja niso izostali.

Toda predno je Janez Evangelist s svojim delom zmagal na vsej črti, so prišli viharji časi. Prvi trenutek se je zdela, da so tudi Kreka in njegovo delo zalili in odplavili valovi. Postalni smo igrači v tokih velikih dogodkih, slovensko in jugoslovensko ljudstvo je zakravalovo kakor morda nihče drugi v Evropi. Noč je šla preko nas, povodenj in smrt.

Sedaj se je Krek zopet dvignil. A bil je večji in silnejši kot kdaj prej. Kar je zgradil, je bilo v nevarnosti in se je rušilo. Veliki bojevnik je to videl in se je vrgel v